

Folkhälsoindikatorer Umeå kommun

2016-12-06

Folkhälsoindikatorer 2016

I denna rapport redovisas senast tillgänglig data för Umeås folkhälsoindikatorer. Rapporten har tagits fram av Miljöbarometern AB på uppdrag av Umeå kommun. Statistiken i denna rapport *Folkhälsoindikatorer Umeå kommun* utgör underlag till sammanställningen och årsrapporten *Folkhälsan i Umeå kommun*.

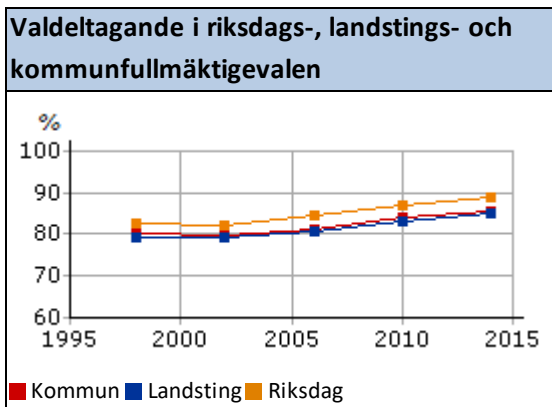
Folkhälsoindikatorer

I denna rapport redovisas indikatorer som används för att följa folkhälsan i Umeå kommun. Uppgifterna i denna rapport är ett underlag till rapporten "Folkhälsan i Umeå: Tillstånd och utveckling 2008–2016".

Uppgifterna i denna rapport redovisas även på webbplatsen Umeås Livsmiljöbarometer som är kommunens verktyg för att följa upp indikatorer kopplade till hållbar utveckling. Här samlas fakta om miljö och natur samt folkhälsa och tillgänglighet. På webbplatsen kan siffrorna granskas i detalj eller laddas ner för eget bruk. Läs mer på <http://livsmiljo.umea.se/>

Goda livsvillkor

Indikator B.1.1.1

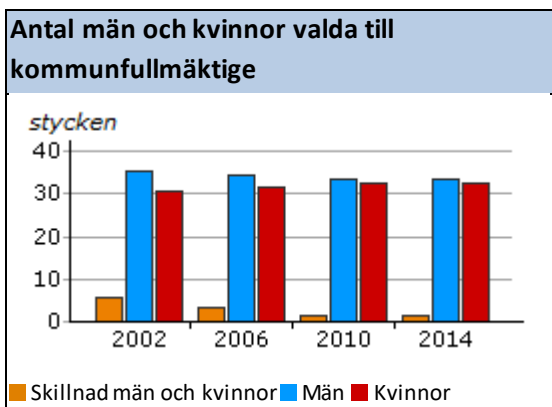
Datakälla: Folkhälsomyndigheten

Kommentar

Valdeltagandet i Umeå har ökat de tre senaste valen. Detta gäller i valet till kommunfullmäktige såväl som landstingsvalet och riksdagsvalet. Sedan förra valet har valdeltagandet ökat med nästan två procentenheter. Högst valdeltagande har riksdagsvalet med 89 procent 2014.

I samtliga val är valdeltagandet högre i Umeå än medel för riket där valdeltagandet i riksdagsvalet låg på 86 procent samma år. Bästa kommun är Lomma som har ett valdeltagande på 93 procent i riksdagsvalet.

Indikator B.1.1.2

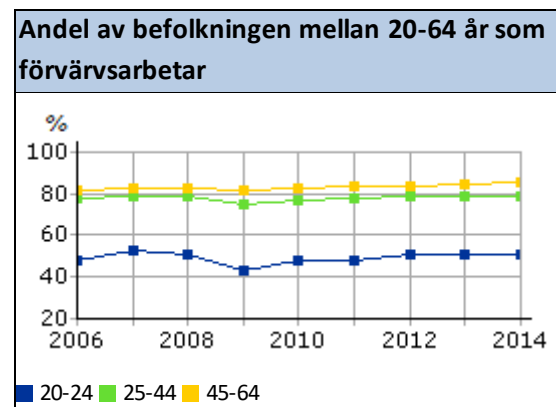

Datakälla: Umeå kommun

Kommentar

Jämställdheten i kommunfullmäktige har förbättrats genom att fler kvinnor valts in och gapet mellan andel män och andel kvinnor har minskat. År 2014 är fördelningen så jämn det bara går mellan könen, 33 män och 32 kvinnor.

Indikator B.1.2.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Folkhälsodata

Indikatorn beskriver arbetssituationen för åldersgrupperna 20-24, 25-44 och 45-64 år.

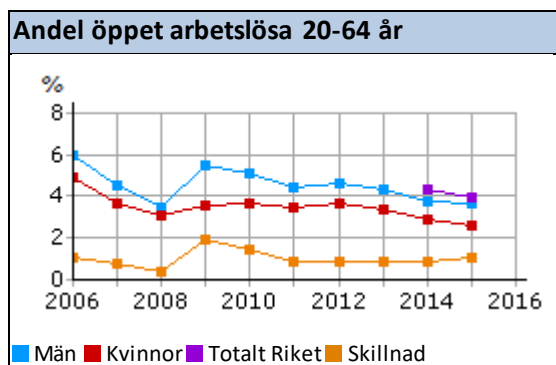
Kommentar

Andelen förvärvsarbetande har i stort sett varit oförändrad under perioden 2008-2014. Den ökning som ändå skett står åldersgruppen 45-64 år för där är ökningen 3,5 procentenheter. För ungdomar, 20-24 år (vilket enligt delmålet är en av de prioriterade grupperna) har andelen förvärvsarbetande legat relativt stilla mellan 2008-2014. I åldersgruppen 25-44 har andelen förvärvsarbetande ökat något från 2008 även här efter en minskning 2009.

I Umeå förvärvsarbetar 76,2 procent av invånarna vilket är strax under riket där 77,3 procent av befolkningen förvärvsarbetar. Bästa kommun är Habo där

87,5 procent av befolkningen mellan 20-64 år förvärvsarbetar.

Indikator B.I.2.2

Datakälla: Folkhälsomyndigheten

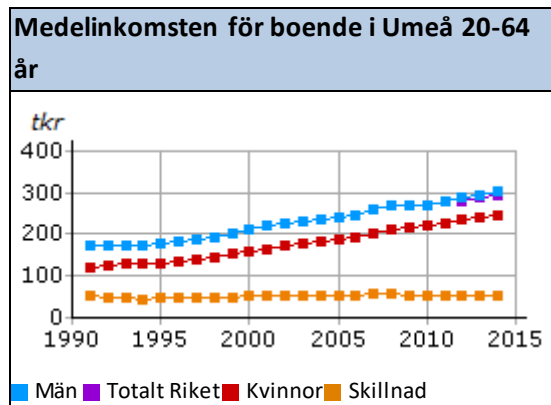
Arbetskraften beräknas som summan av antalet förvärvsarbetande, antalet öppet arbetslösa och antalet arbetsökande i program med aktivitetsstöd. Andelen arbetslösa relateras till arbetskraften två år tillbaka.

Kommentar

Arbetslösheten har minskat de senaste tre åren och ligger på 3,2 procent 2015, vilket är något lägre än 2008 års nivå (3,3 procent). Fler män än kvinnor är arbetslösa. Skillnaden mellan män och kvinnor ökade 2009 och har efter det legat runt 1 procentenhet.

Arbetslösheten totalt sett är lägre i Umeå än för riket där andelen ligger på 4,0 procent. Bästa kommun är Habo som har en arbetslöshet på 1,3 procent.

Indikator B.I.2.3

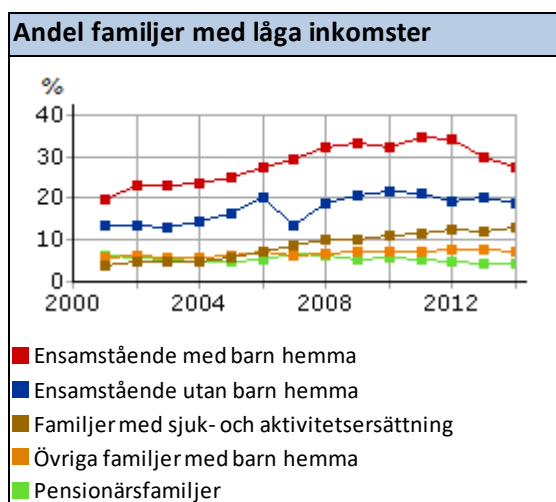
Datakälla: SCB

Kommentar

Medelinkomsten för både kvinnor och män har ökat kontinuerligt. Löneskillnaden mellan män och kvinnor är ca 54 000 kronor per år och har varit i princip oförändrad under mätperioden.

Jämställdheten är bättre i Umeå än för riket där skillnaden mellan män och kvinnor är över 70 000 kronor. Mest jämställda kommun gällande inkomster är Årjäng där skillnaden är lite över 9 000 kronor.

Indikator B.1.2.4

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Folkhälsodata

Låga inkomster innebär här att den gemensamma inkomsten ligger under 60 procent av medianinkomsten.

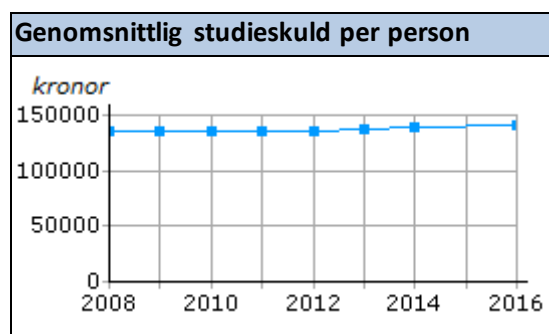
Kommentar

Ett viktigt folkhälsomål är att minska klyftorna i samhället. Trenden går åt motsatt håll. Familjer med låga inkomster har succesivt ökat.

Ensamstående med hemmavarande barn är den grupp med klart högst andel låga inkomster, följt av ensamstående utan barn. Glädjande är att andelen med låga inkomster i grupperna Pensionärsfamiljer och Ensamstående med barn hemma, har minskat sedan 2008.

Umeås medelvärde i de studerade grupperna är bättre än i riket som helhet. Umeå har ett medelvärde på 14,1 procent medan riket har ett medelvärde på 17,1 procent. Bästa kommun är Lomma där medelvärdet är 7,7 procent.

Indikator B.1.2.5

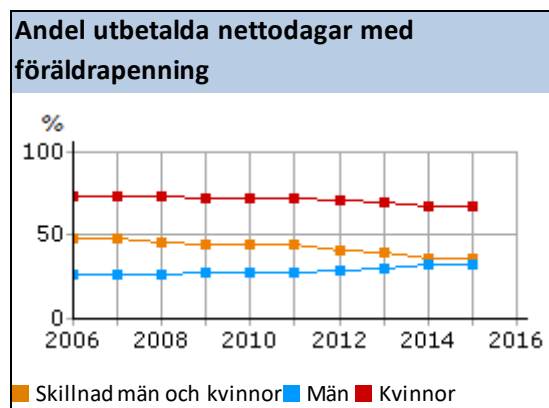
Datakälla: CSN

Kommentar

Den genomsnittliga studieskulden har ökat med 4,5 procent sedan 2008 vilket stämmer väl överens med att antalet personer med eftergymnasial utbildning som är fler än 3 år har ökat.

Umeå har en högre genomsnittlig skuld än Riket där skulden är 133 505 kronor. Lägst genomsnittlig studieskuld har låntagare i Vansbro och högst studieskuld har de i Stockholm.

Indikator B.1.2.6

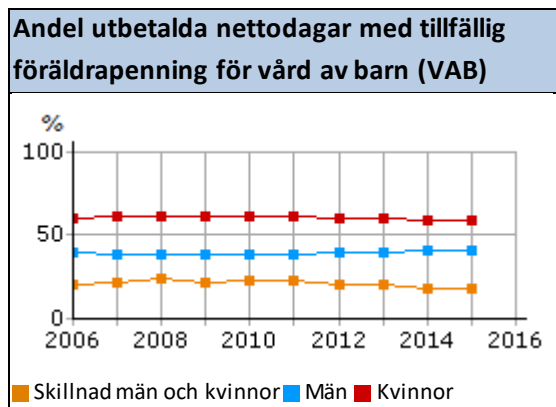
Datakälla: Försäkringskassan

Kommentar

År 2015 tog kvinnor i Umeå fortfarande ut mer än dubbelt så många föräldradagar som männen. Männen har dock ökat sin andel från 27 procent 2008 till 32 procent 2015 vilket betyder en skillnad mellan könen på 35 procent. Detta är en positiv trend för ökad ekonomisk och social jämställdhet.

Skillnaden mellan män och Kvinnor i Umeå är klart mer jämställt än riket där medelskillnaden mellan kvinnor och män är 47 procent. Mest jämställt är Bjurholm där skillnaden mellan kvinnor och män är 30 procent. Umeå är nummer tre i riket.

Indikator B.I.2.7

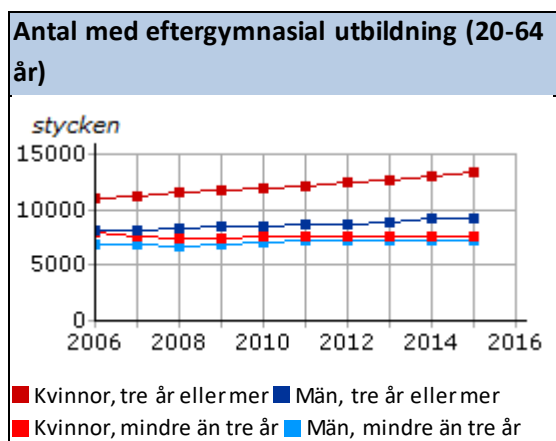
Datakälla: Försäkringskassan

Kommentar

Kvinnor är hemma fler dagar med sina barn vid sjukdom än vad män är. Skillnaden har dock minskat sedan 2008. 2015 tog kvinnorna ut cirka 59 procent av alla dagar.

Umeå är mer jämställt än riket där kvinnorna tar ut 62 procent av alla dagar. Mest jämställt är det i Ydre kommun där fördelningen mellan kvinnor och män är 51,9 procent respektive 48,1 procent. Minst jämställt är det i Vellinge där kvinnor tar ut 70 procent av dagarna.

Indikator B.I.3.1

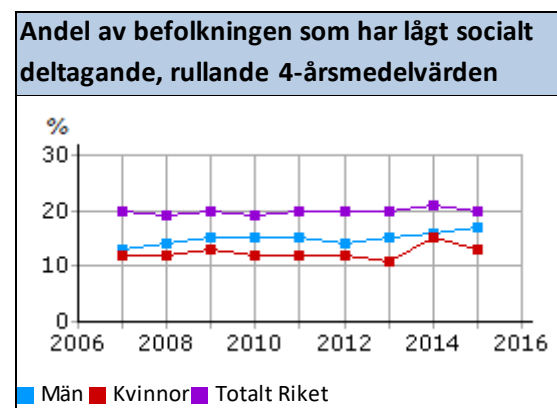

Datakälla: SCB

Kommentar

Antalet med eftergymnasial utbildning som är fler än 3 år har ökat tydligt sedan 2008. Det har även skett en ökning för kortare utbildning. Betydligt fler kvinnor än män har en längre eftergymnasial utbildning och skillnaderna har ökat sedan 2008.

Indikator B.I.3.2

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

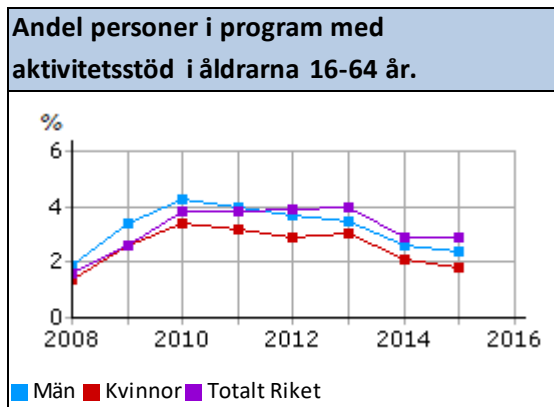
Data baseras på den nationella folkhälsoenkäten där respondenterna fått fylla i vilka sociala aktiviteter de deltagit i de senaste 12 månaderna. De med lågt socialt deltagande har som mest deltagit i en aktivitet.

Kommentar

Andelen medborgare med lågt socialt deltagande har legat på en jämn nivå fram till 2014 då den ökade. 2015 ligger den på 15 procent. Både andelen kvinnor och män med lågt socialt deltagande har ökat.

Även i riket har det skett en viss försämring. Umeå kommun ligger 5 procentenheter under motsvarande siffra för hela riket år 2015. Bästa kommun är Lund som har en andel på 10 procent.

Indikator B.I.3.3

Datakälla: Arbetsförmedlingen

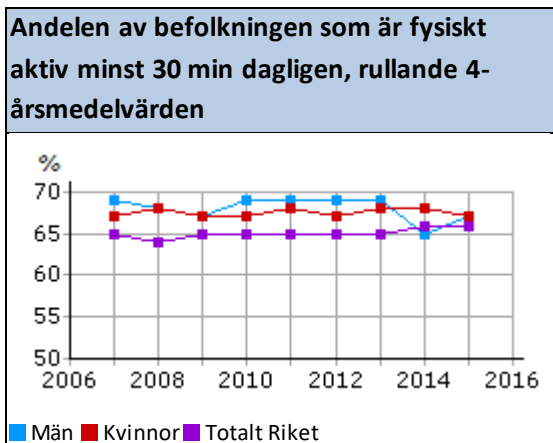
Aktivitetsstöd är en del av arbetsmarknadspolitiken i Sverige. Den utbetalas till personer som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Indikatorn visar andel personer i program med aktivitetsstöd av den registerbaserade arbetskraften.

Kommentar

2,1 procent av den registrerade arbetskraften i Umeå är aktiva i program med aktivitetsstöd. Andelen invånare med aktivitetsstöd ökade kraftigt fram till 2010 men har därefter minskat. Fler män än kvinnor delaktiga i aktivitetsstöd.

Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor

Indikator B.2.1.1

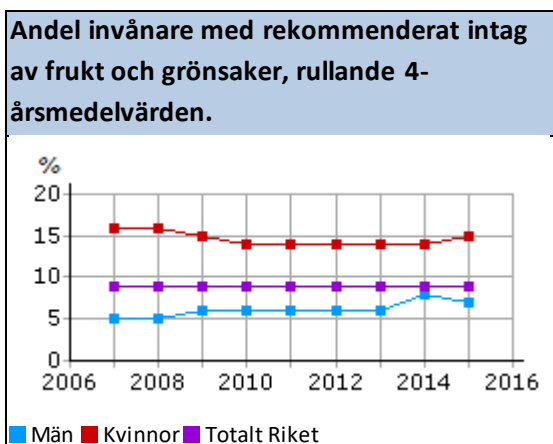
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

Andelen som uppger att de är fysiskt aktiva i Umeå har minskat marginellt sedan 2008 och ligger på 67 procent. Andelen fysiskt aktiva personer har minskat med en procentenhet sedan 2008.

Umeå ligger totalt sett något över genomsnittet för hela riket. Bästa kommun är Täby där 74 procent säger sig vara fysiskt aktiva.

Indikator B.2.2.1

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

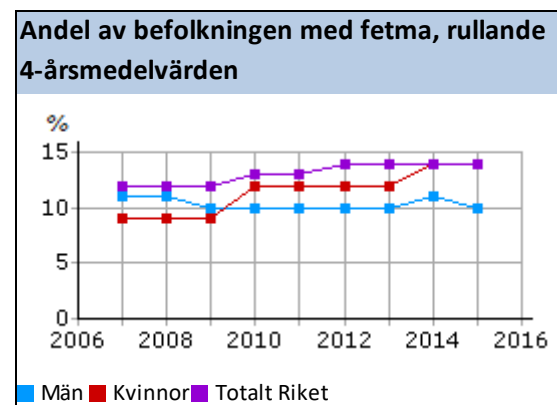
Rekommendationer för vuxen: 500 gram frukt och grönsaker per dag.

Kommentar

Frukt- och grönsaksätandet har legat på en ganska jämn nivå sedan 2008. Endast 11 procent av umeåborna äter rekommenderad mängd frukt och grönt. Det är fortfarande så att en betydligt högre andel kvinnor än män äter rekommenderade mängder.

Umeå ligger ändå bättre till än riket där 9 procent uppfyller målet. Bästa kommun är Emmaboda där 13 procent av befolkningen äter det rekommenderade intaget av frukt och grönsaker.

Indikator B.2.2.2

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Med fetma menas de personer som har ett Body Mass Index (BMI) som är högre än 30. BMI baseras på ett visst förhållande mellan individers vikt och längd (kg/m^2) och räknas ut genom att dela vikten i kg med längden (i meter) multiplicerat med längden (i meter).

Kommentar

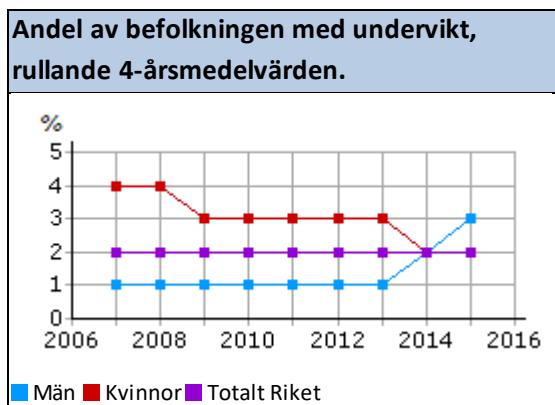
12 procent av Umeåborna har en vikt som räknas till fetma, en ökning med två procentenheter sedan 2008. Ökningen står

kvinnor för. Andelen män med fetma har minskat något.

Andelen i Umeå är totalt sett lägre än genomsnittet för hela landet där andelen med fetma är 14 procent. Bästa kommun är Lund där siffran är 7 procent.

Indikator B.2.2.3

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

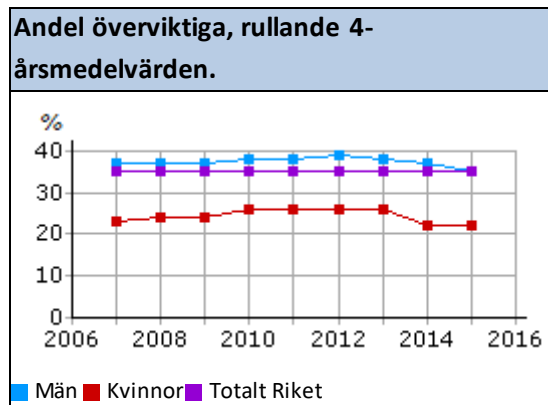
Med undervikt menas att personen har ett BMI som är under 18,4. BMI baseras på ett visst förhållande mellan individers vikt och längd (kg/m^2) och räknas ut genom att dela vikten i kg med längden (i meter) multiplicerat med längden (i meter).

Kommentar

Det har skett förändringar i Umeå sedan mätningen år 2013. Andelen kvinnor som är underviktiga har minskat medan andelen män har ökat vilket innebär att undervikt nu är vanligare bland män än bland kvinnor. Den totala andelen ligger 2015 på 3 procent.

Umeå uppvisar högre siffror än genomsnittet för hela riket där 2 procent är underviktiga. Bästa kommun delas av fyra kommuner. Borgholm, Essunga, Bengtsfors och Kiruna som alla har en andel på 0 procent.

Indikator B.2.2.4

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Andel av befolkningen med övervikt ska minska.

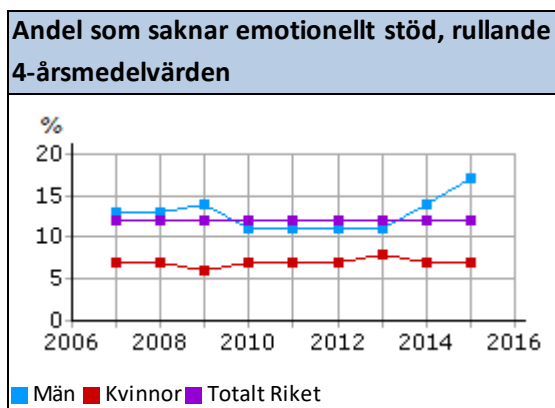
Övervikt beräknas utifrån BMI (kroppsmasseindex). BMI baseras på ett visst förhållande mellan individers vikt och längd (kg/m^2) och räknas ut genom att dela vikten i kg med längden (i meter) multiplicerat med längden (i meter). Erhålles ett värde mellan 25-30 ges en indikation att man lider av övervikt. Vi bör äta mindre eller röra oss mer. Normalvikt ligger på ett BMI mellan 19-25.

Kommentar

Andelen överviktiga (som ej räknas till fetma) i Umeå har minskat med 3 procentenheter sedan 2013. Andelen överviktiga har minskat både bland män och kvinnor jämfört med 2013.

Genomsnittet för landet, där läget är oförändrat, är 35 procent. Lägst andel har Lund där 28 procent är överviktiga.

Indikator B.2.3.1

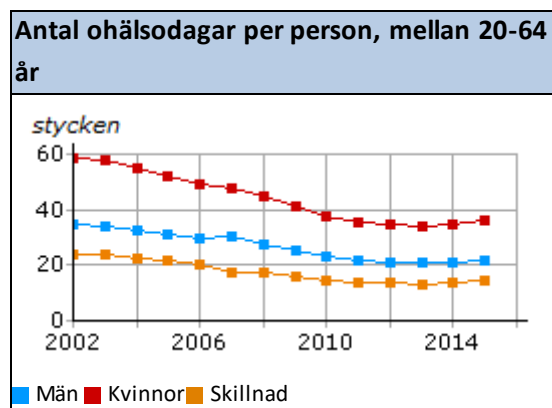
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

12 procent av befolkningen uppger att de saknar emotionellt stöd, vilket är högre än 2008. En mycket större andel av männen än kvinnorna saknar emotionellt stöd och denna andel har stigit. Skillnaden mellan könen har därmed återigen ökat sedan förra årets mätning.

Andelen som saknar emotionellt stöd är densamma i Umeå som motsvarande siffra för riket. Bästa kommun är Sala som har en andel på 6 procent.

Indikator B.2.3.2

Datakälla: Försäkringskassan via Folkhälsomyndigheten

Ohälsotalet är Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod.

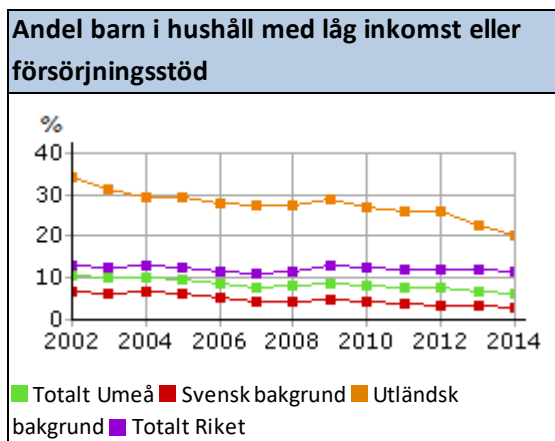
Kommentar

Umeå har 28,8 ohälsodagar per person. Antalet ohälsodagar har minskat kontinuerligt fram till 2013 och har därefter ökat en aning. Kvinnor har fler sjukdagar än män med en skillnad på över 14 dagar per person. Antalet ohälsodagar har minskat med 20 procent sedan 2008.

Umeå har drygt en ohälsodag mindre än medel för riket. Bästa kommun är Danderyd med 13,8 ohälsodagar.

Trygga och goda uppväxtvillkor

Indikator B.3.1.1

Datakälla: SCB inkomststatistik via Folkhälsomyndigheten

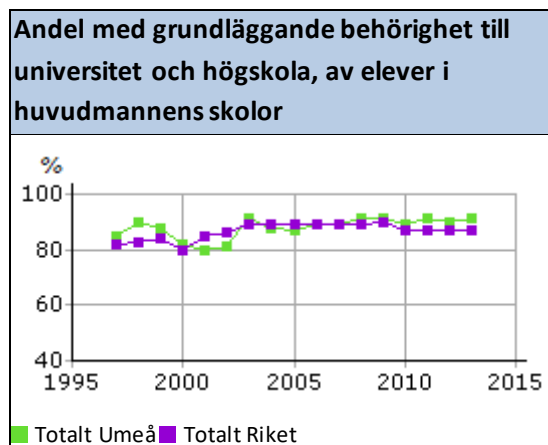
Med begreppet låg inkomst menas lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknningar) och en norm för boendeutgifter. Om inkomsterna understiger normen för dessa utgifter definieras detta som låg inkomst. Med försörjningsstöd menas att sådant erhållits minst en gång under året. Med utländsk bakgrund menas minst en utlandsfödd förälder.

Kommentar

Barnfattigdomen har minskat i Umeå sedan 2008 och ligger idag på 6,3 procent. Det är dock mycket stor skillnad mellan barn med svensk respektive utländsk bakgrund. Betydligt fler fattiga barn återfinns i familjer med utländsk bakgrund.

Andelen fattiga barn är lägre i Umeå än genomsnittet i hela landet som är 11,8 procent. Bästa kommun är Lomma med endast 2,9 procent.

Indikator B.3.2.1

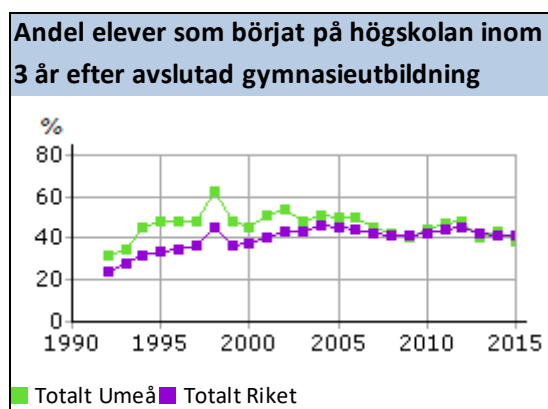
Datakälla: Skolverket

Kommentar

Andelen behöriga till universitet och högskola i Umeå har legat på en relativt jämn nivå de senaste åren och är idag, likt år 2008, 91 procent.

Andelen behöriga i hela riket har sjunkit och ligger idag på 87 procent. Bästa kommun är Vellinge där 98 procent är behöriga.

Indikator B.3.2.2

Datakälla: Skolverket

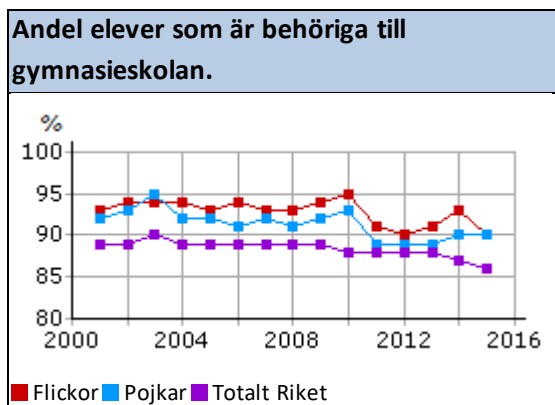
Kommentar

Andelen elever som påbörjat högskolestudier inom tre år efter avslutad

gymnasieutbildning har minskat från 43 procent 2008 till 39 procent 2015.

Umeå ligger därmed under genomsnittet för riket där 41 procent påbörjar högskolestudier inom tre år. Bästa kommun är Danderyd där det istället är 69 procent.

Indikator B.3.2.3a

Datakälla: Skolverket, Folkhälsomyndigheten

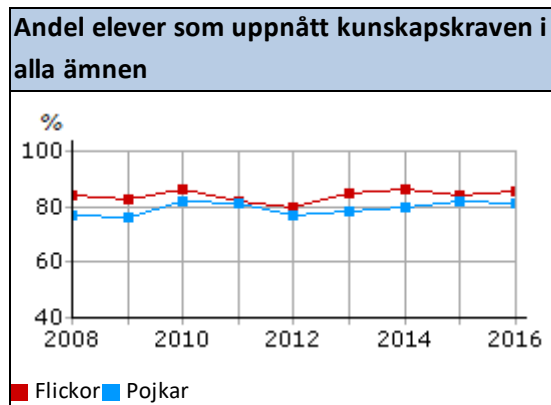
För att en elev ska vara behörig krävs godkänt betyg i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt fem ytterligare ämnen.

Kommentar

90 procent av eleverna är behöriga till gymnasieskolan, en minskning med två procentenheter sedan 2008. Tidigare har fler flickor än pojkar varit behöriga men läget är nu jämställt.

Umeå kommun har konsekvent högre andel behöriga än motsvarande siffra för hela riket där andelen är 86 procent. Bästa kommun är Vellinge där 98 procent av eleverna är behöriga till gymnasieskolan.

Indikator B.3.2.3b

Datakälla: Skolverket

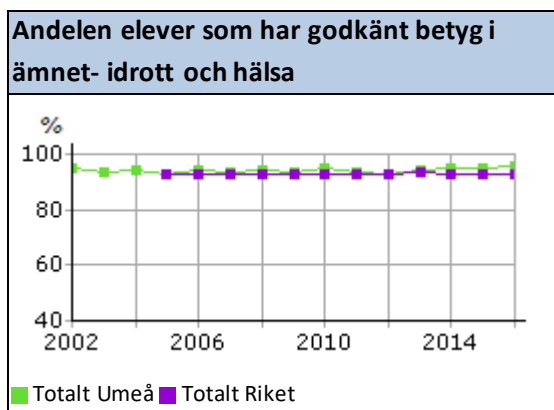
Indikatorn avser elever i grundskolan med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i elevens utbildning. Data 2016 avser läsåret 2015/2016.

Kommentar

83 procent av eleverna har minst godkänt betyg i alla ämnen. Sedan år 2008 har andelen ökat bland både pojkar och flickor. Det är fortfarande fler flickor än pojkar som uppnår målen. Siffrorna gäller för elever med "känd bakgrund". Om vi räknar in elever med "okänd bakgrund", det vill säga elever som invandrat till Sverige nyligen så blir siffran elever som har godkänt i alla ämnen istället 80 procent.

Umeå kommun har en högre andel elever som uppnår målen än motsvarande siffra för hela riket där 78 procent uppnår målen. Bästa kommun 2016 är Danderyd där 96 procent av alla elever hade godkänt betyg i alla ämnen.

Indikator B.3.2.4

Datakälla: Skolverket

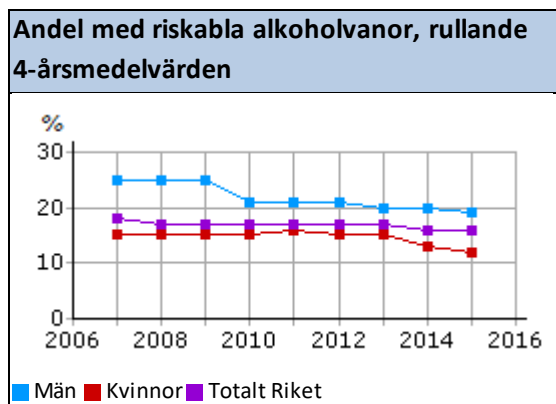
Kommentar

95 procent av eleverna i Umeå har godkänt betyg i ämnet idrott och hälsa vilket är en ökning med en procentenhet sedan 2008.

Andelen är något högre än genomsnittet för riket som ligger strax under 93 procent.

Minskat bruk av tobak, alkohol, narkotika, doping

Indikator B.4.1.1

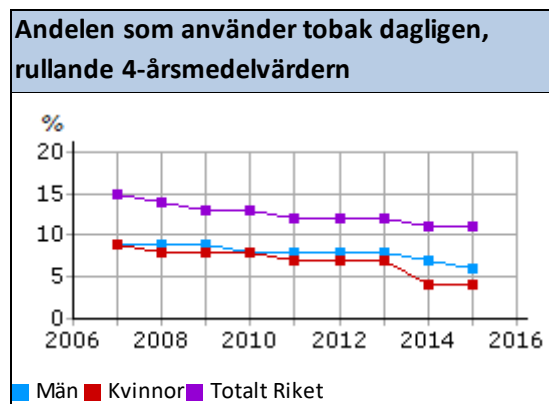
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

15 procent av umeåborna har riskabla alkoholvanor. Sedan 2008 har andelen män med riskabla alkoholvanor minskat med 6 procentenheter medan andelen kvinnor minskat tre procentenheter. Andelen män med riskkonsumtion är fortfarande högre än för kvinnor.

I Umeå har något fler invånare en lägre riskkonsumtion jämfört med riket där andelen är 16 procent. Bästa plats delas av nio kommuner. Markaryd, Ronneby, Sölvesborg, Falköping, Norsjö, Överkalix, Kalix, Övertorneå och Pajala har alla en andel på 9 procent.

Indikator B.4.1.2

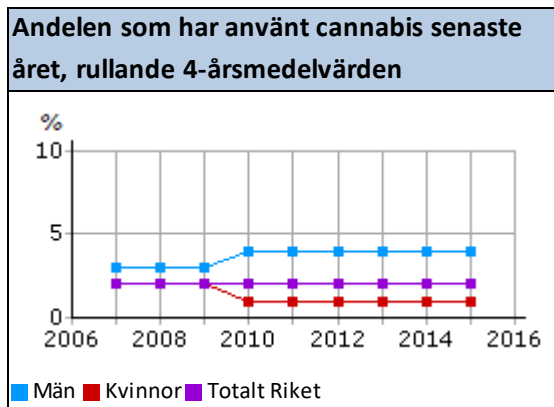
Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

Kommentar

5 procent av umeåborna röker dagligen vilket är en minskning med 4 procentenheter sedan 2008 och gör Umeå till Sveriges bästa kommun. Rökningen har minskat både bland män och bland kvinnor men under senaste året har främst kvinnorna minskat sitt rökande.

Rökning är betydligt mindre vanligt i Umeå än genomsnittet i riket som är 11 procent.

Indikator B.4.1.3

Datakälla: Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten

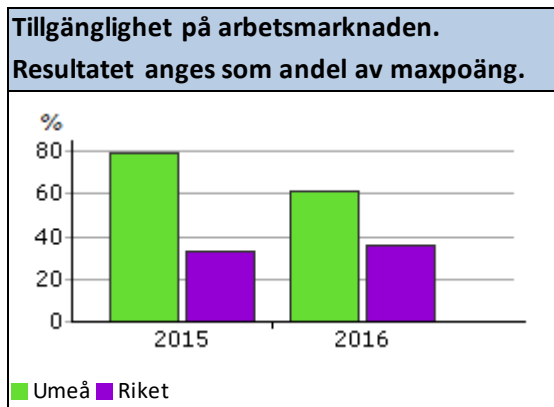
Kommentar

Andelen som uppger att de använder cannabis har varierat mellan två och tre procent under mätperioden och är för närvarande två procent. Bland män har användningen ökat och bland kvinnor har användningen minskat.

Användningen i Umeå ligger på samma nivå som genomsnittet för riket. 17 svenska kommuner ligger på 0 procent vilket är tre färre än 2014.

Tillgänglighet och bemötande

Indikator B.5.1

Datakälla: Myndigheten för delaktighet

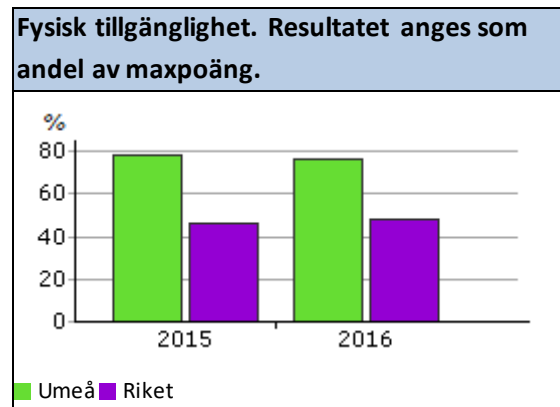
Kommentar

Umeå kommun har minskat sin maxpoäng ordentligt under 2016 och har gått från 78 till 60 procent av maxpoäng i enkäten om tillgänglighet på arbetsmarknaden.

Detta är fortfarande betydligt högre än genomsnittet som är 35 procent. Bästa kommun är Härnösand som uppnår 91 procent. Enkäten besvarades av 201 kommuner 2016.

Skillnaden mellan åren 2015 och 2016 kan bero på att den person som har svarat på enkäten antingen har bedömt de faktiska åtgärderna annorlunda eller ej har samma kunskap om genomförda åtgärder i kommunen.

Indikator B.5.2

Datakälla: Myndigheten för delaktighet

Kommentar

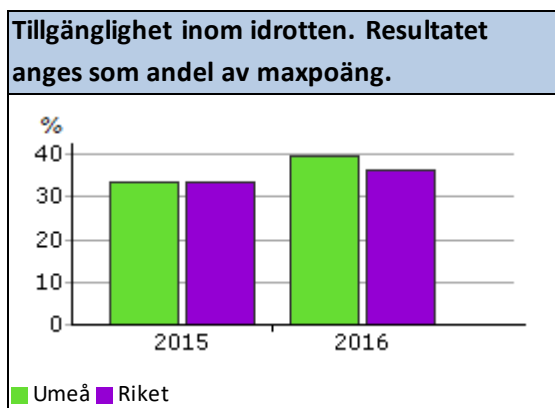
Umeå ligger på 19e plats bland de svarande kommunerna med 75 procent av maxpoäng i enkäten om fysisk tillgänglighet.

Detta är betydligt högre än genomsnittet som är 47 procent. Bästa kommun är Karlskoga med 92 procent. Enkäten besvarades av 200 kommuner 2016.

Skillnaden mellan åren 2015 och 2016 kan bero på att den person som har svarat på enkäten antingen har bedömt de faktiska åtgärderna annorlunda eller ej har samma kunskap om genomförda åtgärder i kommunen.

Indikator B.5.3

Datakälla: Myndigheten för delaktighet

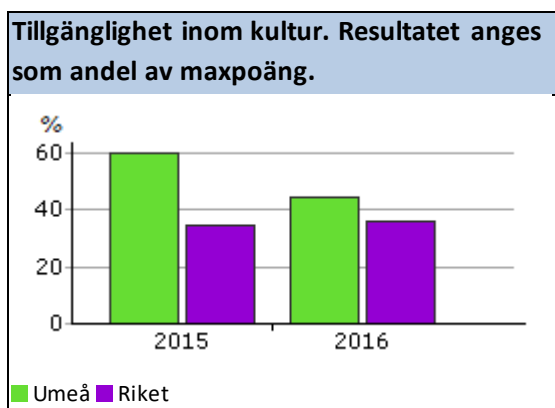
Kommentar

Umeå ligger strax över nivån i riket med 39 procent mot 36 procent av maxpoäng i enkäten om tillgänglighet inom idrotten.

Bästa kommun är Kalix som har 92 procent av maxpoäng. Enkäten besvarades av 233 kommuner 2016.

Skillnaden mellan åren 2015 och 2016 kan bero på att den person som har svarat på enkäten antingen har bedömt de faktiska åtgärderna annorlunda eller har annan kunskap om genomförda åtgärder i kommunen.

Indikator B.5.4

Datakälla: Myndigheten för delaktighet

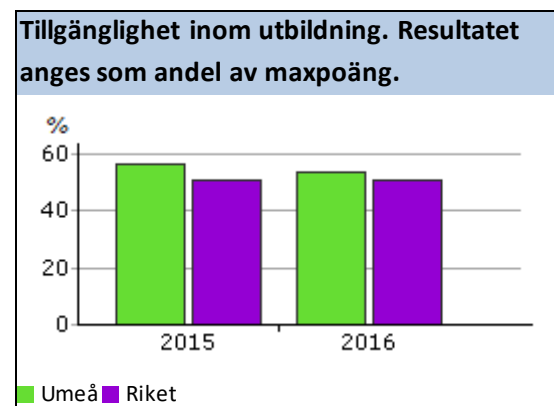
Kommentar

Umeå ligger 44 procent av maxpoäng i enkäten om tillgänglighet inom kultur vilket är en ordentlig minskning sedan 2015.

Det är ändå högre än genomsnittet i riket som är 35 procent. Bästa kommun är Kalix som får 95 procent av maxpoängen. Enkäten besvarades av 231 kommuner 2016.

Skillnaden mellan åren 2015 och 2016 kan bero på att den person som har svarat på enkäten antingen har bedömt de faktiska åtgärderna annorlunda eller ej har samma kunskap om genomförda åtgärder i kommunen.

Indikator B.5.5

Datakälla: Myndigheten för delaktighet

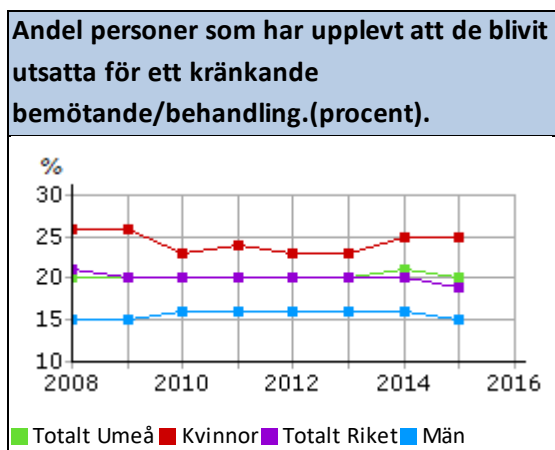
Kommentar

Umeå ligger strax över medel bland de svarande kommunerna med 53 procent av maxpoäng i enkäten om utbildning.

Genomsnittet i riket är 50 procent av maxpoäng. Bästa kommun är Svalöv med 93 procent. Enkäten besvarades av 203 kommuner 2016.

Skillnaden mellan åren 2015 och 2016 kan bero på att den person som har svarat på enkäten antingen har bedömt de faktiska åtgärderna annorlunda eller ej har samma kunskap om genomförda åtgärder i kommunen.

Indikator B.5.6

Datakälla: Folkhälsomyndigheten

Kommentar

Andelen personer som har upplevt att de blivit utsatta för ett kränkande bemötande ligger på 20 procent sedan 2008. Fler kvinnor än män är utsatta.

Det är något fler i Umeå som upplever att de blivit utsatta för ett kränkande bemötande än i riket där andelen är 19 procent. Bästa kommun Mariestad som har en andel på 12 procent.

Skillnaden mellan åren 2015 och 2016 kan bero på att den person som har svarat på enkäten antingen har bedömt de faktiska åtgärderna annorlunda eller ej har samma kunskap om genomförda åtgärder i kommunen.